

Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2021

TÚ 4212/2023

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Jana Hlaváčková
Spoluřešitelé: Ing. Simona Papoušková
Ing. Kristýna Jochymková

Brno, březen 2023

Obsah

Obsah.....	1
Seznam tabulek	2
Seznam obrázků	3
Seznam zkratk.....	4
Úvod.....	5
1 Metodika sběru a analýzy dat	6
2 Souhrn hlavních výstupů	9
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2021	12
3.1 Velikost trhu s biopotravinami.....	12
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	13
3.3 Poptávka po biopotravinách.....	14
3.4 Způsob distribuce biopotravin	15
3.5 Mezinárodní srovnání	16
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2021.....	20
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin.....	20
4.2 Výroba biopotravin	21
4.2.1 Rozsah výroby biopotravin	21
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby	24
4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu	25
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci	26
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2021	29
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin	29
5.2 Distribuce biopotravin	29
5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu	30
5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin	30
5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce	32
5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu	33
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory	34
6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí	36
Závěr	43
Příloha 1: Třídění kategorií potravin	44

Seznam tabulek

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2012–2021	13
Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2021.....	14
Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2021	15
Tab. 4: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2021.....	20
Tab. 5: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2021	21
Tab. 6: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny v roce 2021 a porovnání s rokem 2020	22
Tab. 7: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2021	23
Tab. 8: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2021	24
Tab. 9: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2021	26
Tab. 10: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2013–2021	29
Tab. 11: Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2020 a 2021	31
Tab. 12: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2021	32
Tab. 13: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2021	34
Tab. 14: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2014-2021 (tuny)	37
Tab. 15: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2021	39
Tab. 16: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny) ..	41
Tab. 17: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019, 2020 a 2021 (tuny).....	42
Tab. 18: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	44
Tab. 19: Hlavní kategorie biopotravin využité v dotazníkovém šetření	45

Seznam obrázků

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2021.....	14
Obr. 2: Rozdělení trhu biopotravin 2021	16
Obr. 3: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2021	17
Obr. 4: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2021	17
Obr. 5: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2021	18
Obr. 6: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2021	19
Obr. 7: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2020 a 2021	25
Obr. 8: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin (%), 2020 a 2021	27
Obr. 9: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2020 a 2021	33
Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2020 a 2021	35
Obr. 11: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2021	36
Obr. 12: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2020 a 2021	40

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
COI	potvrzení o kontrole (z angl. <i>Certificate of Inspection</i>)
CPA	Klasifikace produkce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DE	Německo
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FIBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
Kč	Koruna česká
mil.	milion
mlrd.	miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
NACE	Klasifikace ekonomických činností
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
PL	Polsko
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r. o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
tis.	tisíc
TRACES NT	Trade Control and Expert system New Technology
UK	Spojené království Velké Británie (z angl. United Kingdom)
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4212) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukci na ekofarmách a jejím uplatnění, a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2014–2021.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin v Evropě i v České republice roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná Komise zvyšuje svůj zájem o tržní data. ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření u výrobců a distributorů biopotravin v ČR. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2021 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední, sedmou kapitolou, je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2021 registrovány výrobce a obchodníky s biopotravinami (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.). Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2022 formou dotazníkového šetření na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI. Zjišťována byla reálná data zpětně za rok 2021 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2021.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce biopotravin stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá ucelený statistický sběr dat o biotrhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotravinu průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi**. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:

- maloobchodní prodej:
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny),
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.);
- gastronomie (tj. biopotravinu spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích, prodej prostřednictvím e-shopů).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie, lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% maloobchodní marži. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributoři komodit (např. mlékárenská družstva). Do konečné velikosti trhu je pak započten pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obrátu za biopotravinu realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2021 registrováno celkem 1 653 subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 944 výrobců a 1 131 distributorů biopotravin. Z těchto mělo 422 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Z celkového počtu 1 653 subjektů bylo 9 osloveno dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotravinu ve svém sortimentu a dále společnosti: Marks and Spencer Czech Republic, a. s., IKEA Česká republika, s. r. o a Svaz českých a moravských spotřebních družstev (Skupina COOP).

Z celkových 1 653 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 51 vyloučeno z šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv, dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka). Dále byly vyřazeny subjekty Globus ČR, v. o. s., Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s., BILLA spol. s r.o., Kaufland Česká republika v.o.s., dm drogerie markt s. r. o., Tesco Stores ČR a. s., ROSSMANN, spol. s r. o. a Lidl Česká republika v. o. s., které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ. Celkově vyloučeno tedy bylo 60 subjektů.

Návratnost dotazníků u výrobců dosáhla 97 %, avšak 184 subjektů (26 %) uvedlo, že s výrobou dosud nezačaly, nebo v daném roce již nic nevyráběly a výrobu ukončují.

Návratnost dotazníků u distributorů dosáhla 90 %, avšak 138 z nich (20 %) s distribucí ještě nezačalo nebo naopak činnost již ukončuje.

Do kategorie „mix“ zahrnující subjekty zabývající se jak distribucí (velkoobchod, import, export), tak také výrobou¹, bylo po zvážení zařazeno celkem 115 subjektů. Trvalou snahou je přerozdělení těchto subjektů do výrobců a distributorů na základě jejich převažující činnosti. **Návratnost dotazníků u této kategorie činila 81 %**, z toho však 91 respondentů (90 %) uvedlo, že s distribucí/výrobou ještě nezačali.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 537 aktivních výrobců biopotravin, 545 aktivních distributorů a 10 distributorů/výrobců. Dále také o údaje 13 obchodních řetězců nabízejících biopotravinu v ČR.

¹ Výroba těchto subjektů zahrnuje zejména balící činnost.

Přes výše uvedené skutečnosti lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce/distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí zcela odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení/odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeřadit většinu „mix“ subjektů buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 11 subjektů byl skutečně realizován souběh jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, byly tedy ponechány v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2021 přibližně 10,22 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 6,15 mld. Kč, (což v porovnání s rokem 2020 představuje nárůst o 2,8 %) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 4,07 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 585 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl na úrovni 1,6 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 345 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně poklesl na 184 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 330 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 293 mil. Kč.**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v **maloobchodních řetězcích**, tj. v supermarketech a hypermarketech (33 %, tj. 2,0 mld. Kč), dále pak prostřednictvím **e-shopů** (21 %, tj. 1,3 mld. Kč), drogérií (17 %, tj. 1 039 mil. Kč) a **prodejen zdravé výživy a biopotravin** (13 %, tj. 785 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 21 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Lze konstatovat, že využití jednotlivých odbytových míst reflektuje situaci související s pandemií COVID 19, kdy spotřebitelé ve zvýšené míře využívali nákup potravin prostřednictvím e-shopů a naopak došlo k poklesu uplatnění přes gastronomické zařízení (včetně školního stravování) a přímé distribuční kanály.
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (39% podíl),** přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „káva a čaj“, „ostatní zpracované biopotraviny“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy)“ a „doplňky stravy“. Druhou příčkou obsadila kategorie „**Ovoce a zelenina**“ (21 %) následovaná kategorií „**Mléko a mléčné výrobky**“ (16 %).
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na maloobchodním obratu v roce 2021 podílely 59 %.** Při zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“² subjekty, tvoří podíl biopotravin z dovozu 65 % maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

² Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2021 bylo v ČR registrováno 944 výrobců biopotravin**, což oproti roku 2020 představuje nárůst o 9,1 %. V průběhu roku 2021 bylo nově registrováno 130 subjektů, naopak svou činnost ukončilo 51 výrobců.
- Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 944 subjektů jich zhruba 29 % svou činnost v roce 2021 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotravině.
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2021 dosáhl 5,418 mld. Kč**, což představuje nárůst o 3,2 % proti obratu 5,249 mld. Kč v roce 2020. V tomto obratu jsou však zahrnuty i obraty společností, které nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení a celkové obraty „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů.³
- Z pohledu obratu dosáhla v roce 2021 **největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (48 %, a to zejména podkategorie „Cukr“)**. Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (15 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (10 %) a „Ovoce a zelenina“ (8 %).
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotravině za přibližně 2 868 mil. Kč**. Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 277 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (938 mil. Kč) a Rakouska (267 mil. Kč). Přitom 86 % výrobců biopotravin uplatnilo rozhodující část své výroby na českém trhu.
- **Biopotravině byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (27 %), velkoobchodů (18 %) a specializovaných prodejen v podobě prodejen zdravé výživy a biopotravin (16 %)**. K dalšímu výrobci směřovalo 9 % biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen byla distribuována 2 % potravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (9 %), prodej prostřednictvím e-shopů (13 %), prodej přes překupníka (1 %), lékárny (1 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (3 %) činil 28 %⁴.

³ Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů tvořil 51 % jejich celkového obratu, tj. 795 mil. Kč. Do celkového obratu zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 29 mil. Kč.

⁴ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2021 bylo v ČR registrováno celkem 1 131 distributorů biopotravin,** což představuje meziroční nárůst o 9,7 %. V průběhu roku 2021 bylo nově registrováno 170 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 70 distributorů.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2021 ve velkoobchodních cenách 4 475 mil. Kč** (cca 3 741 mil. Kč v roce 2020). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů⁵ (cca 795 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2021 biopotraviny za zhruba 2 429 mil. Kč** (tj. 54 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo 72 % uplatněno na českém trhu. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 343 mil. Kč (nárůst oproti 1 221 mil. Kč v roce 2020).
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin byla v roce 2021 kategorie „Ostatní zpracované potraviny“** s 40% podílem. Na druhém místě se umístila s 29% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (13 %).
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo uplatněno 73,2 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 3 276 mil. Kč (v roce 2020 šlo o 76,5 % a 2 861 mil. Kč). Ke zvýšení objemu exportu došlo také v absolutním vyjádření. Největší objem biopotravin byl v roce 2021 exportován do Německa, kam mířilo 53 % obratu exportu představující cca 470 mil. Kč, následovalo Slovensko (30 % a 265 mil. Kč) a ostatní země EU (23 % a 200 mil. Kč).
- Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (31 %), další výrobce potravin (17 %), maloobchodní řetězce (16 %), velkoobchody (10 %), lékárny (7 %), specializované prodejny (6 %) a nezávislé prodejny (2 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (0,4 %), drogerii (4 %), přímý prodej (4 %), prodej přes gastronomická zařízení (3 %), činil 11 %⁶.

⁵ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

⁶ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2021

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2021.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005–2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. V letech 2015 a 2016 rostla spotřeba biopotravin dvouciferným tempem o 11 a 14 % a k dalšímu významnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy trh biopotravin narostl o 30,5 % na 3,33 mld. Kč. Tento trend pokračoval i v roce 2018, kdy domácí spotřeba biopotravin vzrostla o 33 % na 4,43 mld. Kč. V roce 2019 již rostla mírnějším tempem (nárůst o 19 %) na 5,26 mld. Kč. V roce 2020 domácí spotřeba biopotravin meziročně vzrostla o 14 % a dosáhla tak hodnoty 5,99 mld. Kč. Meziroční nárůst v roce 2021 byl negativně ovlivněn pandemií koronaviru (COVID-19) a činil pouze 2,8 %. Domácí spotřeba biopotravin tak činila 6,15 mld. Kč.

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2021 přibližně 10,22 mld. Kč. Objem exportovaných biopotravin⁷ také vzrostl a dosáhl objemu cca 4,07 mld. Kč (40 % obratu). Vývoz byl realizován jak samotnými výrobci (48,1 %), tak i výrobci, kteří byli současně distributory (22,4 %) anebo i čistými distributory (29,5 %).

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 345 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování 184 mil. Kč (194 mil. Kč v roce 2020) a 330 mil. Kč tvořil obrat přímého prodeje (přímý prodej z farmy a jiné formy přímého prodeje). Prodej prostřednictvím e-shopů, který je od roku 2014 uváděn odděleně, činil 1 293 mil. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl 1,6 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 585 Kč na obyvatele, viz Tab. 1.

⁷ Od roku 2014 jsou v šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva).

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2012–2021

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	2,40	2,72	3,19	3,73	4,19	5,70	7,02	8,26	9,41 ²⁾	10,22
Vývoz (mld. Kč)	0,62	0,77	1,17	1,48	1,64	2,37	2,59	3,00	3,43	4,07
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,78	1,95	2,02	2,25	2,55	3,33	4,43	5,26	5,99	6,15
Meziroční změna obratu biopotravin v ČR (%)	6,7	9,5	3,9	11,4	13,5	30,5	33,0	18,7	13,9	2,8
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%) ¹⁾	0,66	0,71	0,72	0,81	0,90	1,05	1,31	1,52	1,77	1,60
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	169	185	191	213	241	314	416	492	562	585
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	46/60*	46/57*	43/49*	39/62*	46/60*	46/57*	47/60*	48/57*	49/58*	59/65*
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	64	64	57	61	62	58	51	50	47	50

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování není celkový obrat roven součtu vývozu a domácí spotřeby

* Podíl dovozu distributorů / Podíl dovozu distributorů a „mix“ subjektů.

Zdroj: Šetření ÚZEI

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2021 odhadován na 3 608 mil. Kč, což představuje 59% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“⁸ subjekty, a které do ČR dovezly finální biopotraviny za dalších zhruba 407 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 65% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

⁸ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

3.3 Poptávka po biopotravinách

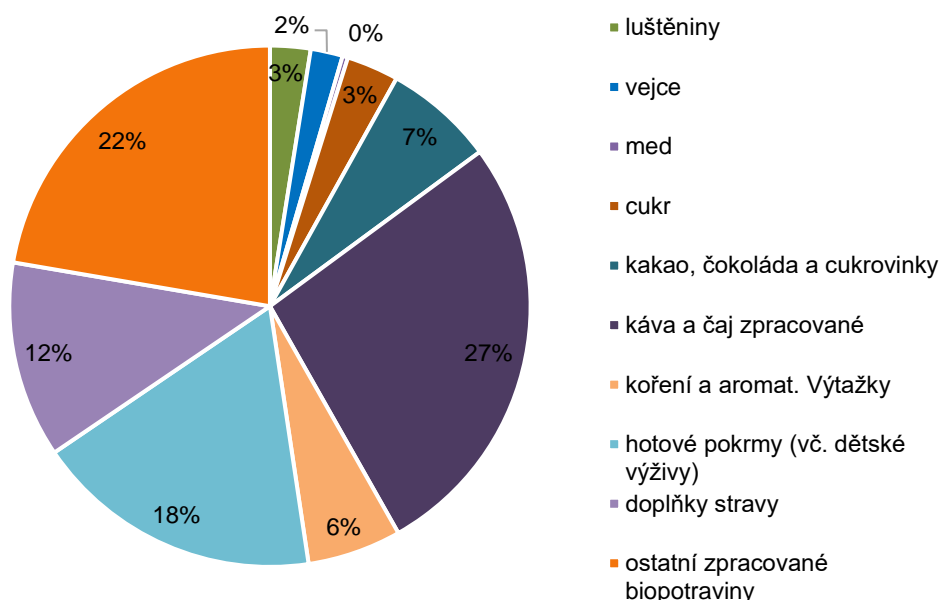
Strukturu hlavních biopotravin lze považovat dlouhodobě za stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“, které tvořily cca 39% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „káva a čaj“, „ostatní zpracované biopotraviny“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy)“ a „doplňky stravy“. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (21 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 16 %). Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno na Obr. 1.

Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2021

Hlavní kategorie biopotravin	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	podíl kategorie potravin (%)									
Maso a masné výrobky	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1	5,9	4,6	5,2	5,3	4,9
Ovoce a zelenina	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3	22,5	17,3	17,2	17,1	20,9
Oleje a tuky	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9	3,6	3,5	3,2	3,5	3,4
Mléko a mléčné výrobky	20,0	18,2	22,0	20,2	23,0	17,5	20,0	15,5	15,9	16,4
Mlýnské a škrobárenské výrobky	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8	4,9	2,5	2,6	2,5	3,4
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2	5,9	7,6	9,1	9,4	7,6
Ostatní zpracované potraviny	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2	36,4	41,4	43,2	41,6	39,4
Nápoje	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4	3,3	3,1	3,8	4,8	4,0
Celkem¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2021

Pozn.: Podíl medu činil 0,3 %.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby, což shrnuje Tab. 3. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (33 %, tj. 2,0 mld. Kč), dále pak prostřednictvím e-shopů (21 %, tj. 1,3 mld. Kč), drogerií (17 %, tj. 1 039 mil. Kč) a prodejen zdravé výživy a biopotravin (13 %, tj. 785 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 21 %⁹ z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Lze konstatovat, že využití jednotlivých odbytových míst reflektuje situaci související s pandemií COVID 19, kdy spotřebitelé ve zvýšené míře využívali nákup potravin prostřednictvím e-shopů a naopak došlo k poklesu uplatnění přes gastronomické zařízení (včetně školního stravování) a přímé distribuční kanály.

Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2021

Odbytové místo v ČR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 mil. Kč
	podíl odbytového místa v ČR										
Supermarkety/hypermarkety	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	36,2	35,0	32,0	33,1	2 039
Drogerie ¹⁾	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	14,9	15,2	14,8	16,9	1 039
Prodeje zdravé výživy a biopotr.	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	16,9	16,2	14,9	12,8	785
Nezávislé prodejny potravin	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	2,1	1,8	1,6	2,2	134
Faremní a ostatní přímý prodej	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	5,1	5,7	6,1	5,4	330
E-shopy ²⁾	x	x	3,4	7,8	6,7	14,1	12,3	15,2	22,2	21,0	1 293
Lékárny	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	7,7	5,2	5,1	5,6	348
Gastronomie	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	4,7	5,7	3,2	3,0	184
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	6 153

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2012 a 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodejů prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

V roce 2021 byly z ČR vyvezeny biopotraviny za 4,07 mld. Kč (téměř 40 % jejich celkového obratu). Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o, RACIO, s. r. o., INUTEK s.r.o., Kovář distribuce, s.r.o.¹⁰, Siberian Pine Nuts, s.r.o., Sonnentor, s. r. o, SOLEX AGRO, s. r. o., Green Ways s.r.o., ÚSOVSKO FOOD a.s., Deva Nutrition a.s., Lifefood Czech Republic s. r. o., ExtraVit s.r.o. a Amylon, a.s., které společně tvoří 65 % celkového vývozu.

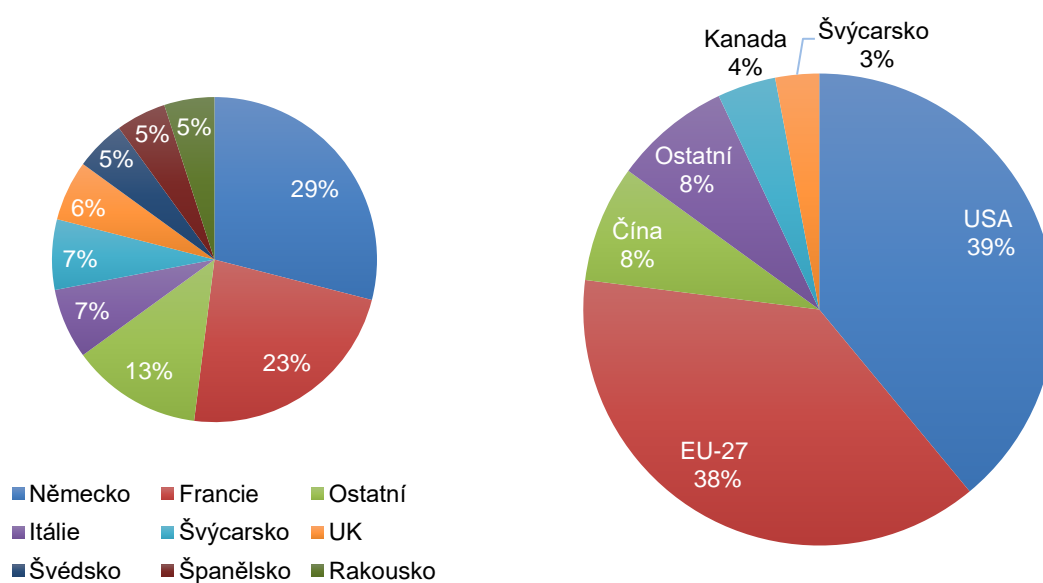
⁹ V podílu nejsou zahrnuty MIX subjekty.

¹⁰ Subjekt se zaměřuje na distribuci živého skotu.

3.5 Mezinárodní srovnání

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2021 dosáhl hranice téměř 125 mld. EUR a vykázal meziroční nárůst zhruba o 3,5 % (120 mld. EUR v roce 2020).¹¹ Největší podíl na světovém trhu měly Spojené státy americké (39 %), Evropská unie (38 %) a Čína (8 %). V rámci Evropy má největší trh biopotravin Německo (29 %) a Francie (23 %), viz Obr. 2. Přestože prodej biopotravin roste zdravým tempem, stále zde přetrvává řada výzev. Jednou z nich je zajištění dostupnosti a kvality dat o mezinárodním obchodě. Dostupnost těchto statistik je důležitým krokem k tomu, aby bylo možné porovnat údaje o celosvětové produkci ekologického zemědělství s údaji mezinárodního obchodu, což by mohlo poskytnout informace o potenciálních podvodech. Dopomoci k těmto informacím má nová Evropská statistika dovozu, která ukazuje produkty a hlavní státy zaměřené na import produktů do EU.

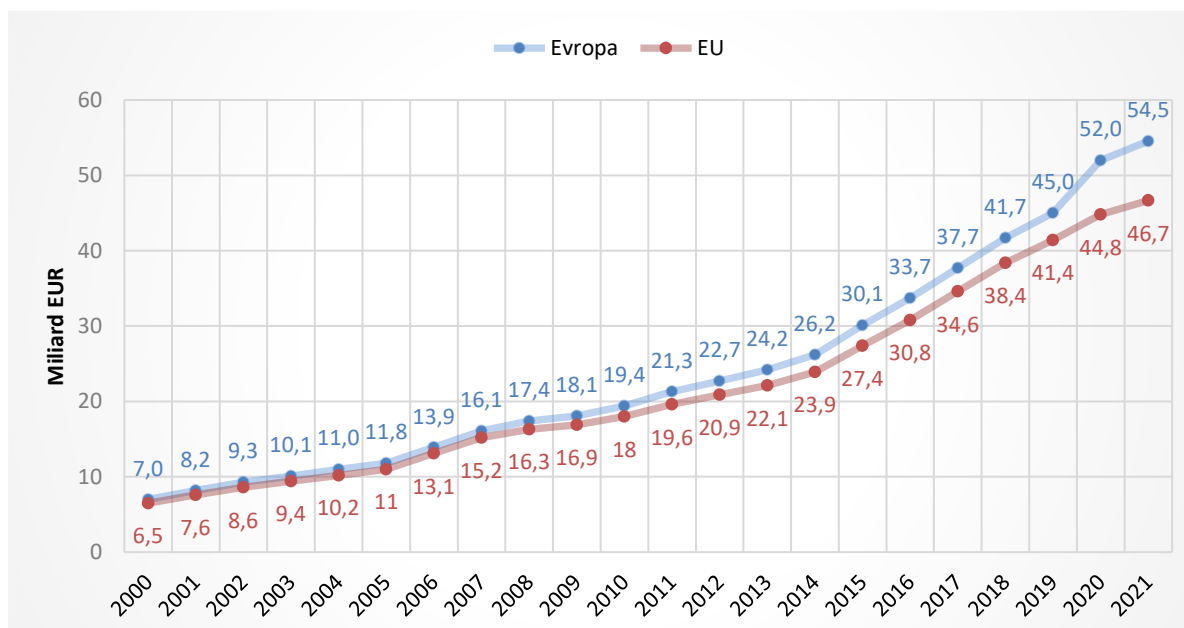

Obr. 2: Rozdělení trhu biopotravin 2021

Zdroj: FiBL-AMI survey 2023

Evropský trh biopotravin meziročně vzrostl o necelých 5 % a dosáhl tak 54,5 mld. EUR (46,7 mld. tvoří trh EU). Bohužel ne všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že trh biopotravin je větší, než je uváděno, viz Obr. 3.

¹¹ Zdroj: Willer, Helga, Trávníček, Jan, Meier, Claudia, Schlatter, Berndhard, (2023) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2023*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) and IFOAM – Organic International

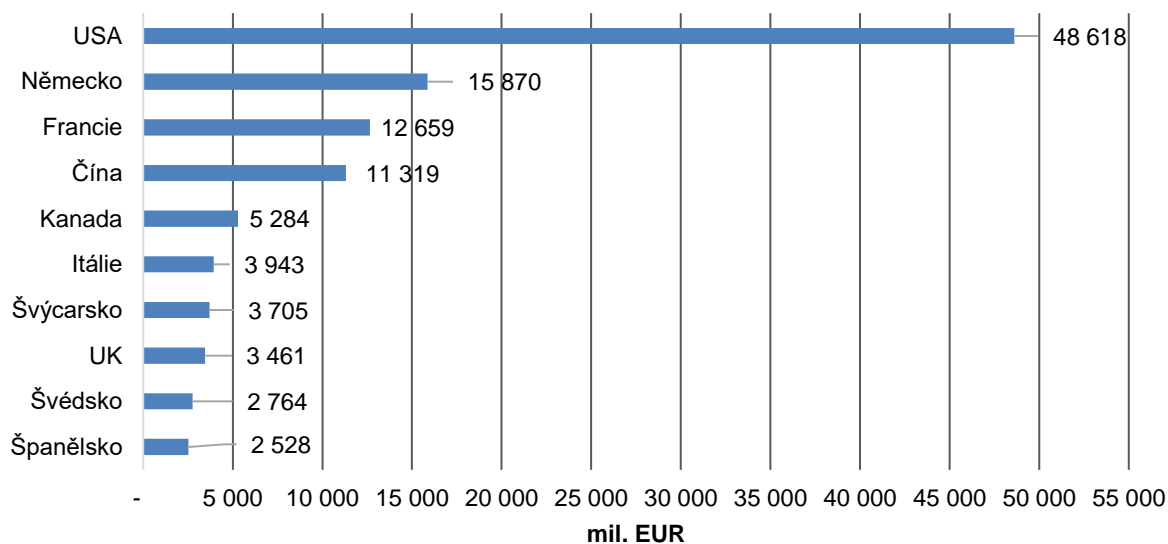

Obr. 3: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2021

Pozn.: Od roku 2020 jsou data za EU sledovaná bez UK (vystoupení UK z EU v lednu 2020).

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2004-2023, a OrganicDatatnetwork Surveys 2013-2015

Země s největším trhem biopotravin představovaly Spojené státy americké (48,6 mld. EUR), následované Německem (15,9 mld. EUR), Francií (12,7 mld. EUR) a Čínou (11,3 mld. EUR), viz Obr. 4.

Obr. 4: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2021

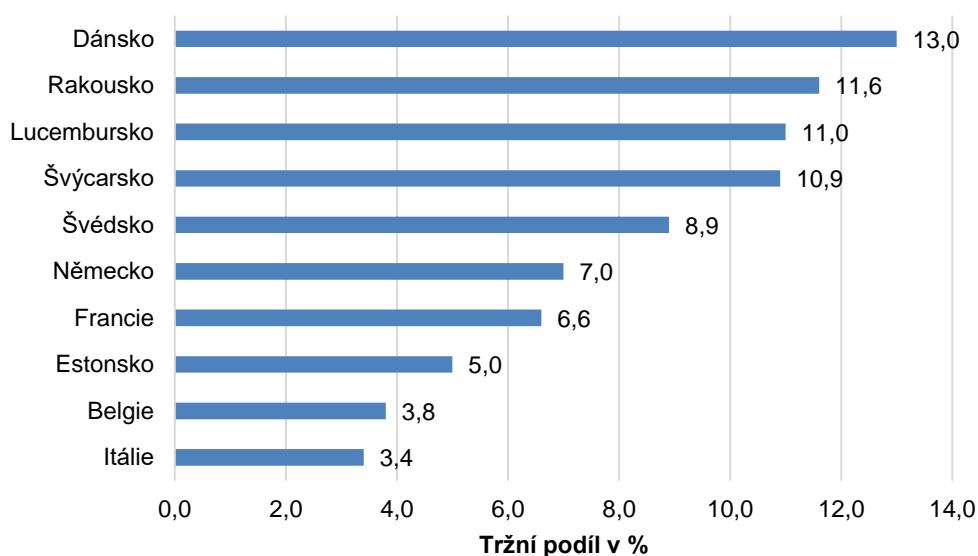
Zdroj: FiBL-AMI survey 2023

Stejně jako v minulých letech mělo nejvyšší podíl prodaných biopotravin na celkovém trhu s potravinami Dánsko (13,0 %). Jednalo se o nejvyšší podíl v rámci Evropy i světa. Dále následovalo Rakousko (11,6 %) a Lucembursko (11,0 %), viz Obr. 5. Skutečnost, že v mnoha zemích celkový trh s potravinami neroste a v mnoha případech ceny potravin klesají, způsobila, že podíl biopotravin

na celkové spotřebě narůstal ještě rychleji. Pandemie však tento vývoj přerušila a způsobila, že trh s potravinami rostl po tuto dobu rychleji. Kromě toho válka na Ukrajině, vysoké náklady na energii a zvýšené životní náklady podnítily v mnoha zemích inflaci a konvenční potraviny opět výrazně zdražily. Tento vývoj měl také vliv na podíly biopotravin na celkovém trhu.

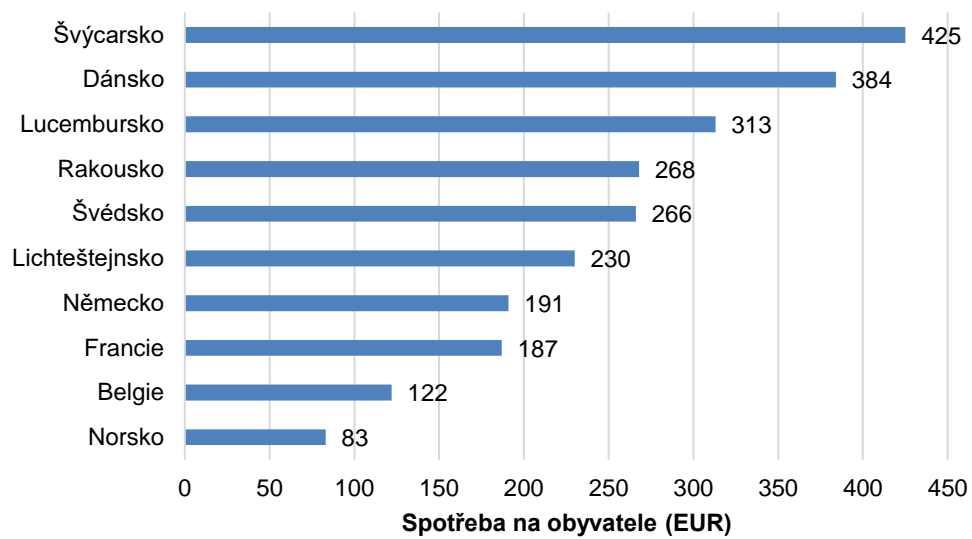
U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, zeleninu a mléko. V Dánsku a Francii dosahuje prodej bio vajec přibližně 30% podílu na jejich celkové prodeji. Biozelenina má po vejcích nejvyšší podíly na trhu, což představuje 10 a více procent prodejní hodnoty veškeré prodávané zeleniny. Jednotlivé produkty mohou dosáhnout ještě vyšších tržních podílů. Například čerstvá mrkev v biokvalitě tvoří téměř 30 % trhu v Německu a téměř 60 % v Dánsku. Podobně bio mléčné výrobky ve Švédsku a Švýcarsku dosahují 10% i vyšší podíl na celkovém trhu s mléčnými výrobky. Na druhou stranu bio nápoje (s výjimkou vína) a bio maso (zejména drůbežího) mají v mnoha zemích podíl nízký, což je dáno jejich vysokým stupněm zpracování a nízkou cenou na konvenčním trhu. Dalším faktorem může být skutečnost, že spotřebitelé biopotravin mají tendenci jíst malé množství masa, případně žádné.

Obr. 5: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2021

Zdroj: FiBL-AMI survey 2023

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2021 ve Švýcarsku (425 EUR) a Dánsku (384 EUR). Dále následuje Lucembursko (313 EUR) a Rakousko (268 EUR). Celkem v devíti zemích překročila roční spotřeba biopotravin 100 EUR na obyvatele, viz Obr. 6. V průměru utratili spotřebitelé v Evropě za biopotraviny 65,7 EUR ročně na jednoho obyvatele, v rámci států EU pak průměrná částka za biopotraviny činila 104,3 EUR na obyvatele. V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů stále nízké. Jsou však patrné signály, že trhy se v současné době rychle rozvíjejí, a to zejména v pobaltských zemích. Avšak v některých zemích nejsou údaje o maloobchodním prodeji pravidelně aktualizovány. Česká republika a Estonsko jsou jedinými zeměmi s trvalým systémem souhrnné evidence dat o maloobchodním prodeji.

Obr. 6: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2021

Zdroj: FiBL-AMI survey 2023

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2021

Sortiment českých výrobců biopotravin je poměrně široký. Zahrnuje především mléko a mléčné výrobky, pečivo, koření, mouku, těstoviny, dětskou výživu, vejce, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zeleninu, sušené ovoce, víno atd. U některých komodit je ovšem nabídka nedostatečná a nepokrývá poptávku spotřebitelů (např. vejce, ovoce, zelenina, med). Některé biopotraviny nejsou českými výrobci biopotravin produkovány vůbec a dovážejí se ze zahraničí (např. oleje).

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2021 registrováno 944 subjektů, což představovalo meziroční nárůst o 9,1 %. V průběhu roku 2021 bylo nově registrováno 130 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 51 výrobců. Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v letech 2012–2021 uvádí Tab. 4.

Tab. 4: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2021

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet výrobců	448	471	506	542	603 ¹⁾	672	748	826	865	944
Meziroční změna (%)	6,2	5,1	7,4	7,1	11,3	11,4	11,3	10,4	4,7	9,1
Počet ukončených výrobců	43	40	37	40	37	41	45	44	60	51
Podíl ukončených výrobců (%)	10,2	8,9	7,9	7,9	6,8	6,8	6,7	5,9	7,3	5,9
Počet nových výrobců	69	63	72	76	98	110	121	122	99	130
Podíl nových výrobců (%)	15,4	13,4	14,2	14,0	16,3	16,4	16,2	14,8	11,4	13,8

¹⁾ Počet subjektů se liší od údajů uváděných ve zprávě *Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje v roce 2017*. Důvodem je zpřesnění údajů v REP.

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Z celkového počtu výrobců biopotravin v České republice bylo ke konci roku 2021 nejvíce registrováno v hlavním městě Praha, a to 166 výrobců. Na druhém místě se umístil Jihomoravský kraj, kde tento počet v porovnání s předcházejícím sledovaným obdobím narostl na 162 registrovaných výrobců biopotravin. Třetí místo zaujímá kraj Středočeský. Naopak nejméně výrobců biopotravin bylo ke konci roku 2021 registrováno v Karlovarském kraji (viz Tab. 5).

Tab. 5: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2021

Kraj	2017	2018	2019	2020	2021
Hl. město Praha	117	131	140	151	166
Středočeský kraj	64	75	89	98	104
Jihočeský kraj	34	45	48	47	55
Plzeňský kraj	30	30	36	42	55
Karlovarský kraj	21	22	23	22	22
Ústecký kraj	20	22	26	28	31
Liberecký kraj	30	34	35	42	44
Královehradecký kraj	35	36	39	37	40
Pardubický kraj	27	28	29	30	34
Kraj Vysočina	37	39	48	52	55
Jihomoravský kraj	136	143	157	149	162
Olomoucký kraj	37	39	45	48	47
Zlínský kraj	44	54	59	64	64
Moravskoslezský kraj	40	50	52	55	65
Celkem	672	748	826	865	944

Zdroj: REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

Kapitola shrnuje informace o počtech aktivních zpracovatelů (výrobců) biopotravin, celkové kapacitě výroby biopotravin v ČR (tzn. o celkovém obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o distribučních kanálech, které jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin.

Z celkového počtu 944 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2021, jich zhruba 29 %¹² (tj. 275) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo, a to zejména z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2021, dle údajů poskytnutých výrobcem¹³, činil 5 418 mil. Kč, což představuje nárůst o 3,2 % proti obratu 5 249 mil. Kč v roce 2020 (Tab. 6). V tomto údaji jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin.¹⁴ Do celkového obratu je zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 29 mil. Kč. Dále je také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin,

¹² Stejný podíl byl zaznamenán také v roce 2020.

¹³ Jedná se o obrat 547 výrobců biopotravin.

¹⁴ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto dodavatelů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 51 % jejich celkového obratu (tj. 795 mil. Kč). Jinými slovy, obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 4,6 mld. Kč.

Nejpočetnější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotravinu zůstala stejně jako v letech 2011–2020 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Následovaly kategorie 500 tis. až 1 mil. Kč a do 100 tis. Kč.

Více než dvě třetiny výrobců (69 %) uvedly, že v roce 2021 za biopotravinu utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 3,6 %. Naopak 36 firem s největším obratem za biopotravinu (nad 20 mil. Kč) realizuje více než tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (78 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011–2020. Srovnatelný zůstává také podíl firem s největším obratem, kdy třináct největších firem s obratem nad 100 mil. Kč (E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., Country Life, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., INUTEC s.r.o., Polabské mlékárny, a.s., ČEROZFRUCHT, s. r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., OLMA, a.s., ÚSOVSKO FOOD a.s., Deva Nutrition a.s., Amylon, a.s.) realizovalo 57,1 % celkového obratu. V roce 2020 činil podíl 9 největších výrobců („mix subjektů“) 54,2 %.

Přehled patnácti největších výrobců v roce 2021 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu z předchozích let (Tab. 7). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuty i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

Tab. 6: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotravinu v roce 2021 a porovnání s rokem 2020

Kategorie dle obratu za biopotravinu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2020 (počet)	2021		2020 (tis. Kč)	2021	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	70	68	12,4	3 108	2 753	0,1
<100 tis. až 500 tis.	146	156	28,5	36 363	39 230	0,7
<500 tis. až 1 mil.	74	87	15,9	51 607	59 215	1,1
<1 mil. až 2 mil.	62	66	12,1	91 354	92 092	1,7
<2 mil. až 5 mil.	56	55	10,1	191 616	185 902	3,4
<5 mil. až 10 mil.	39	47	8,6	270 897	330 128	6,1
<10 mil. až 20 mil.	30	32	5,9	407 476	470 985	8,7
<20 mil. až 50 mil.	13	12	2,2	395 626	384 061	7,1
<50 mil. až 75 mil.	10	7	1,3	609 460	421 994	7,8
<75 mil. až 100 mil.	4	4	0,7	347 300	335 711	6,2
nad 100 mil.	9	13	2,4	2 844 050	3 096 359	57,1
Celkem¹⁾	513	547	100,0	5 248 857	5 418 430	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

Tab. 7: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obrátu na českém trhu, 2021

Název společnosti	Hlavní obor výroby
Biopark, s.r.o.	Maso a masné výrobky
Biopekárna Zemanka, s.r.o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
CALBUCCO, s.r.o.	Ovoce a zelenina, mlýnské výrobky, oleje a tuky, pekařské výrobky, ostatní zpracované biopotraviny
Country Life, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, pekařské výrobky, nápoje, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, oleje a tuky
ČEROZFRUCHT, s.r.o.	Ovoce a zelenina
HOLLANDIA Karlovy Vary, s.r.o.	Mléko a mléčné výrobky
MASO UZENINY POLIČKA, a.s.	Maso
MY FOOD WHOLESALERS, s.r.o.	Ovoce a zelenina, ostatní zpracované biopotraviny, masné výrobky, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, maso
NATU, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina, mlýnské výrobky, nápoje
OLMA, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
Portz Insel, s.r.o.	Nápoje
PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	Mlýnské výrobky, ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina, oleje a tuky
Schubert partner a.s.	Vejce
Sonnentor, s.r.o.	Čaje a koření

Pozn: subjekty jsou uvedeny v abecedním pořadí

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022

Největší počet výrobců (165; což odpovídá 30 %) je zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obrátu, viz Tab. 8. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin od 1 do 10 %. Tyto dvě kategorie představovaly téměř 53 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obrátu výroby v ČR tvoří více než 35 %. Situace je tedy obdobná jako v roce 2020, kdy tyto kategorie zahrnovaly 51 % výrobců a 34% podíl na celkovém obrátu.

Největšího podílu na celkovém obrátu výrobců (36 %) dosahují firmy z kategorie podniků 50 až 75 %, následně pak podniky v kategorii 1 až 10 % (20 %) a 99 až 100 % (16 %).

Tab. 8: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2021

Podíl biopotravin na celkovém obratu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2020 (počet)	2021		2020 (tis. Kč)	2021	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	59	54	9,9	85 302	61 494	1,1
< 1 až 10 %	110	124	22,7	965 892	1 066 472	19,7
< 10 až 30 %	68	71	13,0	625 116	733 534	13,5
< 30 až 50 %	27	28	5,1	121 669	236 778	4,4
< 50 až 75 %	41	45	8,2	1 078 345	1 958 071	36,1
< 75 až 99 %	58	60	11,0	1 556 891	516 643	9,5
< 99 až 100 %	150	165	30,2	815 643	845 437	15,6
Celkem¹⁾	513	547	100,0	5 248 857	5 418 430	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

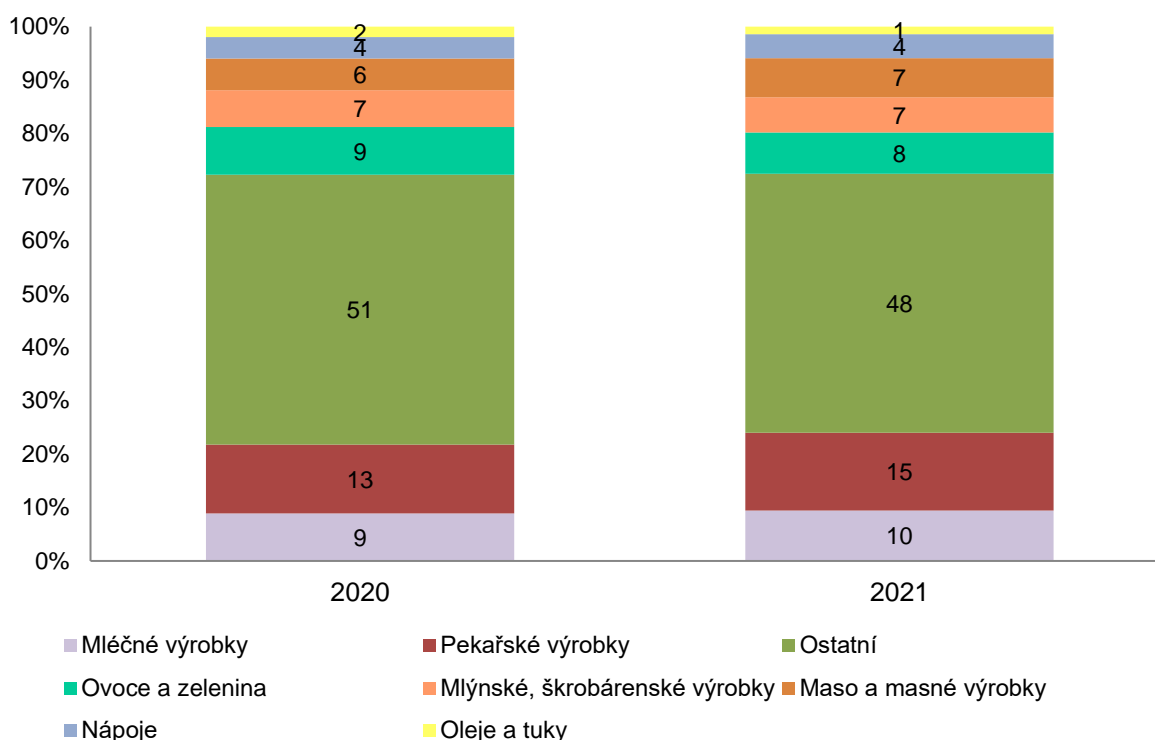
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu¹⁵, kterého dosáhli výrobci v roce 2021, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹⁶ (48 %, a to zejména podkategorie „Cukr“). Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (15 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (10 %) a „Ovoce a zelenina“ (8 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 2 613 mil. Kč, 2 657 mil. Kč v roce 2020), následované kategorií „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 783 mil. Kč, 655 mil. Kč v roce 2020), „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 510 mil. Kč, 447 mil. Kč v roce 2020) a „Ovoce a zelenina“ (cca 417 mil. Kč, 460 mil. Kč v roce 2020). Stejně kategorie dominovaly také v předchozích letech, (viz Obr. 7).

¹⁵ Do celkového obratu není započítán obrat za výrobu bioproduktů a biokomodit.

¹⁶ Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny, Káva a čaj, Koření a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

Obr. 7: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2020 a 2021

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Většina výrobců uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu, tj. 529 z celkového počtu 547 výrobců, 18 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 86 % výrobců (tj. 469 z 547), (viz Tab. 9). V roce 2021 se nejčastěji vyváželo na Slovensko (celkem 81 výrobců – téměř každý sedmý aktivní výrobce, z toho 45 výrobců do 10 % svého obratu, 27 výrobců v rozmezí 10–30 % obratu, 6 v rozmezí 30–50 %, 2 výrobci v rozmezí 50–75 % a 1 výrobce celých 100 % svého obratu). Avšak největší objem vyrobených biopotravin směřuje do ostatních zemí EU¹⁷ (téměř 24 %), Německa (17 %), Rakouska (5 %) a Slovenska (4 %). Naopak nejmenší objem se exportoval do zemí mimo EU a Polska.

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2021 ve výši cca 5 418 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 550 mil. Kč, tj. 47,1 %. V roce 2020 se na českém trhu uplatnilo 2 702 mil. Kč (tj. 51,5 %). Do zahraničí tedy čeští výrobci vyvezli biopotraviny v hodnotě 2 868 mil. Kč, což představuje zbývajících 52,9 % celkového obratu výroby (v roce 2020 činil export 2 547 mil. Kč).

Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 277 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (938 mil. Kč) a Rakouska (267 mil. Kč).

¹⁷ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

Z výrobců vyváží do zahraničí zejména společnosti E D & F Man Ingredients s. r. o. (ostatní země EU, Německo, Rakousko, Polsko a země mimo EU), RACIO, s. r. o. (Německo, ostatní země EU, Slovensko, země mimo EU a Rakousko), INUTEC s.r.o. (Německo), Sonnentor, s. r. o. (Rakousko, Německo, Slovensko, Polsko a ostatní země EU), ÚSOVSKO FOOD, a. s. (ostatní země EU, Německo, Polsko), Deva Nutrition a. s. (ostatní země EU, země mimo EU a Polsko), Lifefood Czech Republic, s. r. o. (ostatní země EU, Německo, Rakousko, Slovensko, Polsko, země mimo EU), ExtraVit s. r. o. (Německo).

Tab. 9: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2021

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2021	2020
ČR	8	14	15	23	59	410	529	2 550 080	47,1	51,5
Slovensko	45	27	6	2	0	1	81	194 693	3,6	4,3
Německo	17	14	4	8	5	5	53	937 983	17,3	11,3
Rakousko	7	7	0	4	3	2	23	266 568	4,9	4,3
Polsko	23	6	2	2	0	0	33	89 508	1,7	1,7
Ostatní EU	11	21	8	6	5	4	55	1 277 202	23,6	24,7
Mimo EU	11	6	4	1	0	0	22	102 396	1,9	2,2
Celkem¹⁾								5 418 430	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky a jednotlivé kategorie.

Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

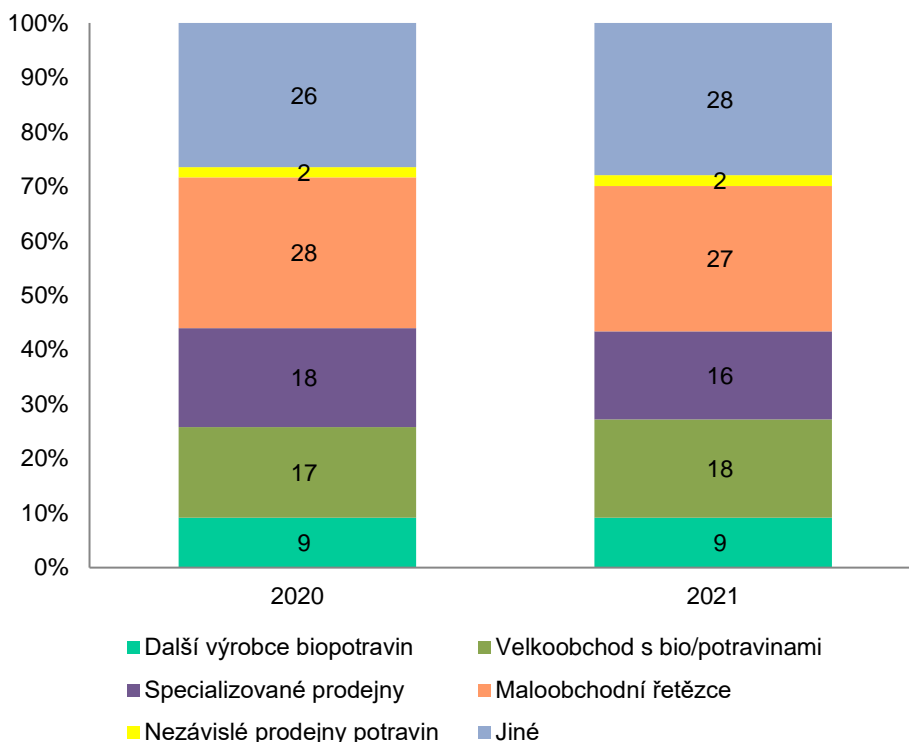
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupeného konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2021 samotní výrobci, a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji ostatní distribuční cesty (28 %), zahrnující přímý prodej (9 %), prodej prostřednictvím e-shopů (13 %), prodej přes překupníka (1 %), lékárny (1 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (3 %). Následovaly maloobchodní řetězce (27 %), velkoobchody (18 %) a specializované prodejny¹⁸ (16 %). K dalšímu výrobci biopotravin (např. vyrobené mouky/směsi, med, koření/bylinky, oleje, cukr) směřovalo 9 %¹⁹ biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen byla distribuována 2 % biopotravin, viz Obr. 8.

¹⁸ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin.

¹⁹ Do podílu je zahrnuto také zpracování ve službě, které činilo 0,4 %. Do podílu není zahrnut obrat za prodej základních komodit.

Obr. 8: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin (%), 2020 a 2021

Pozn. Zpracování ve službě je nově součástí kategorie další výrobce biopotravin. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

Z celkového obrátu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 71 % přímo ke konečným spotřebitelům²⁰ (tj. odhadem okolo 2 178 mil. Kč při uvažované 30% obchodní marži²¹, pokles o 166 mil. Kč proti roku 2020). Z tohoto objemu biopotraviny míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodu (40 %) a prodejen zdravé výživy (24 %). Prodej prostřednictvím e-shopů činil 15 %. Následoval prodej prostřednictvím přímého prodeje (10 %), gastronomie (4 %) a nezávislých prodejen (3 %). Ostatní cesty nebyly tak významné a celkem tvořily cca 4 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány prostřednictvím přímého prodeje (35 %; 22 %) a maloobchodu (22 %; 25 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (40 %) prodávána také přes velkoobchody (22 %), e-shopy (18 %) a další výrobce biopotravin (8 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně do maloobchodních řetězců (52 %), 16 % je uplatňováno prostřednictvím velkoobchodu, 10 % pak přes specializované prodejny a 8 % je z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů prodáváno prostřednictvím přímého prodeje. Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím velkoobchodu (22 %), přímého prodeje (19 %) specializovaných prodejen (17 %) a e-shopu (13 %). Jedná se zejména o prodej vína. Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (43 %), specializovaných prodejen (18 %) a velkoobchodu (15 %). Mlýnské a škrobárenské výrobky jsou kromě dalších výrobců biopotravin (37 %) uplatňovány i prostřednictvím velkoobchodů (33 %)

²⁰ Tj. po vyloučení obrátu prodeje směřujícího k dalšímu výrobcí biopotravin (včetně zpracování ve službě, překupníkovi, či do velkoobchodu).

²¹ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

a specializovaných prodejen (13 %). U olejů dominuje prodej prostřednictvím specializovaných prodejen (24 %), ty hrají významnou roli také při prodeji ostatních zpracovaných potravin (26 %).

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2021

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování²². Jedná se zejména o dovozce ze třetích zemí, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2021 vzrostl na 1 131 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 9,7 %. V průběhu roku 2021 bylo nově registrováno 170 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 70 distributorů. Nárůst distributorů v letech 2017 a 2018 zapříčinila povinná registrace internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. Vývoj počtu registrovaných distributorů v letech 2013–2021 shrnuje Tab. 10.

Tab. 10: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2013–2021

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet distributorů	305	351	409	501	730	938	1 003	1 031	1 131
Meziroční změna (%)	16	15,1	16,5	22,5	45,7	28,5	6,9	2,8	9,7
Počet skončených distributorů	18	40	24	33	36	65	79	103	70
Podíl skončených distributorů (%)	6,8	13,1	6,8	8,1	7,2	8,9	8,4	10,3	6,8
Počet nových distributorů	60	86	82	125	265	273	144	131	170
Podíl skončených distributorů (%)	19,7	24,5	20,0	25,0	36,3	29,1	14,4	12,7	15,0

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.), které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci, z nichž některé mají vlastní značku biopotravin (Albert: Nature's promise BIO, Billa: BILLA Bio, Kaufland: K-BIO, Lidl: Bio organic, Tesco: Tesco Organic, Penny Market: My Bio). Biopotraviny lze zakoupit i v některých českých družstevních prodejnách působících pod značkou COOP, v nezávislých prodejních sítích (např. Brněnce) a v prodejnách zdravé výživy a biopotravin. Rozmáhají se farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt, Sklizeno, Dobřej špajz, Česká stodola. Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží, zvláště pak drogistický řetězec DM drogerie s privátními značkami dm Bio a babylove a Rossmann s privátními značkami BabyDream a EnerBio. Rostoucí oblibě se také těší nákup prostřednictvím e-shopů, které mají ve svém sortimentu i biopotraviny (např. Košík, Rohlík, SCUK, Svět bedýnek, Ekofood, Farmbox).

5.2 Distribuce biopotravin

Kapitola týkající se distribuce biopotravin přináší informace zejména o počtu aktivních distributorů biopotravin, podílu bioproduktů (biopotravin) z dovozu, celkovém rozsahu distribuce biopotravin v ČR

²² Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

(celkového obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o typech distribučních kanálů využívaných distributory v ČR pro prodej biopotravin.

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2021 biopotraviny za zhruba 2 429 mil. Kč, což činilo 54 % jejich celkového obratu prodeje (v r. 2020 za 1 832 mil. Kč a 49 %, v r. 2019 za 1 674 mil. Kč a 52 %). Z tohoto dovezeného objemu bylo 28 % v hodnotě 687 mil. Kč dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 343 mil. Kč (nárůst oproti 1 221 mil. Kč v roce 2020 a 1 074 mil. Kč v roce 2019).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2021 biopotraviny za 1 178 mil. Kč²³ (tj. 75 % jejich celkového obratu), přičemž 27 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR se dovážely biopotraviny běžné denní spotřeby, zejména ostatní zpracované biopotraviny, které tvořily 59 % celkové hodnoty dovozu. Jednalo se především o hotové pokrmy (včetně dětských výživ), potravinové doplňky, koření, kávu a čaj. Dále pak ovoce a zelenina (27 % celkové hodnoty dovozu) a pekařské výrobky (3 %).

Mezi největší importéry²⁴ patřily v roce 2021 E D & F Man Ingredients s.r.o., SOLEX AGRO, s. r. o., HIPP Czech s. r. o., Green Ways s.r.o., Siberian Pine Nuts, s. r. o., bio nebio s. r. o.

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2021 ve velkoobchodních cenách 4 475 mil. Kč (cca 3 741 mil. Kč v roce 2020). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů²⁵ (cca 795 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotraviny) zůstala, stejně jako v minulých letech, nejrozšířenější kategorie podniků od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhém místě byla kategorie od 500 tis. do 1 mil. Kč a společně zahrnovaly téměř 39 % všech distributorů. Následovaly kategorie do 100 tis. Kč a od 2 mil. do 5 mil. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 1 až 2 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u 76 % distributorů obrat za biopotraviny nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhých 10 firem realizovalo 48 % z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2020 to bylo 8 firem v této kategorii s 46% podílem), viz Tab. 11.

²³ Nárůst dovozu v kategorii MIX subjektů je ovlivněn zahrnutím společnosti E D & F Man Ingredients s.r.o.

²⁴ Mezi importéry jsou zařazeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

²⁵ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Tab. 11: Struktura distributorů dle velikosti obrátu za biopotraviny, 2020 a 2021

Kategorie dle obrátu za biopotraviny	Distributoři biopotravin			Obrát za prodej biopotravin		
	2020 (počet)	2021		2020 (tis. Kč)	2021	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	68	76	13,9	2 961	3 319	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	134	133	24,4	36 639	35 899	0,8
< 500 tis. až 1 mil.	60	78	14,3	40 849	52 008	1,2
< 1 mil. až 2 mil.	52	56	10,3	66 806	82 261	1,8
< 2 mil. až 5 mil.	79	73	13,4	245 916	230 471	5,2
< 5 mil. až 10 mil.	46	48	8,8	341 943	346 777	7,7
< 10 mil. až 20 mil.	37	45	8,3	487 303	632 894	14,1
< 20 mil. až 50 mil.	12	21	3,9	350 836	566 756	12,7
< 50 mil. až 75 mil.	6	2	0,4	344 316	105 504	2,4
< 75 mil. až 100 mil.	1	3	0,6	95 000	270 873	6,1
nad 100 mil.	8	10	1,8	1 728 085	2 148 097	48,0
Celkem¹⁾	503	545	100,0	3 740 655	4 474 859	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obrátu (12 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotraviny pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce. Téměř 59 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obrátu. Subjekty, které nabízejí biopotraviny jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, uvedly v roce 2021 na trh 39 % distribuovaných biopotravin, viz Tab. 12.

Tab. 12: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2021

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obratu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2020 (počet)	2021		2020 (tis. Kč)	2021	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	109	103	18,9	332 714	404 039	9,0
< 1 až 10 %	180	217	39,8	1 309 392	1 340 098	29,9
< 10 až 30 %	96	107	19,6	546 552	767 285	17,1
< 30 až 50 %	25	22	4,0	111 505	64 774	1,4
< 50 až 75 %	25	30	5,5	623 086	768 367	17,2
< 75 až 99 %	28	19	3,5	282 081	327 042	7,3
< 99 až 100 %	40	47	8,6	535 326	803 254	18,0
Celkem¹⁾	503	545	100,0	3 740 655	4 474 859	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

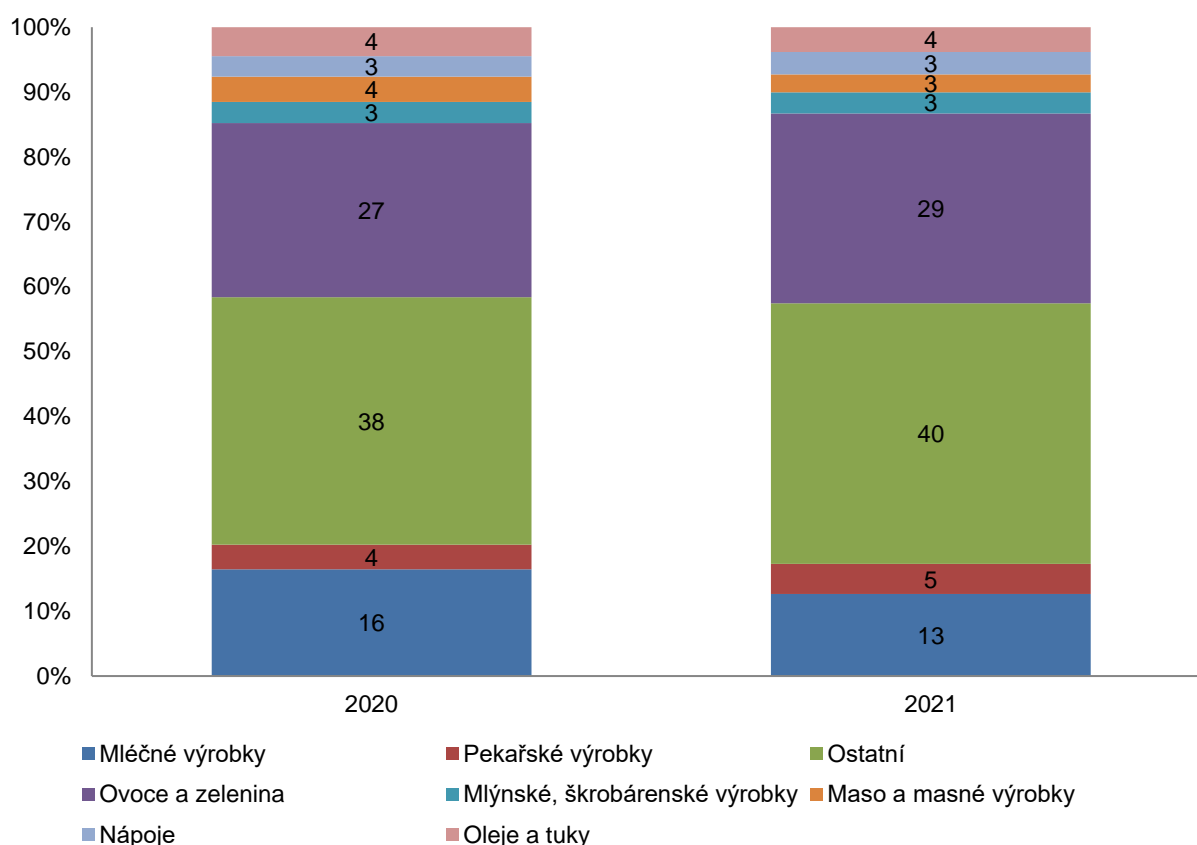
K největším distributorům z pohledu obratu za prodej biopotravin patřila v roce 2021 společnost SOLEX AGRO, s. r. o., následovaná společnostmi VELKÁ PECKA, s. r. o., Hipp Czech s. r. o., Green Ways, s. r. o, Kovář distribuce s.r.o. a bio nebio s. r. o. Pokud je uvažován prodej pouze na českém trhu (bez obratu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2021 patřily všechny výše uvedené společnosti s výjimkou společnosti Kovář distribuce s.r.o., která se specializuje na zahraniční trhy.

Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnost Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., jejichž obrat je však již zahrnut v obratu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců a drogistické řetězce, které zásobují své prodejny. Obrat těchto společností je již zahrnut v obratu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce

Kromě informace o celkovém obratu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií na zobchodovaném obratu.²⁶ Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu, kterého dosáhli distributoři v roce 2021, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (40 %, a to zejména podkategorie hotové pokrmy (včetně dětských výživ), která tvořila 28% podíl). Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (29 %) a „Mléko a mléčné výrobky“ (13 %). Stejně kategorie dominovaly také v roce 2020, viz Obr. 9.

²⁶ Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1. Do celkového obratu tak není v tomto případě započítán obrat distribuci bioproduktů a biokomodit.

Obr. 9: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2020 a 2021

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem distribuce dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 1 552 mil. Kč, 1 269 mil. Kč v roce 2020), „Ovoce a zelenina“ (cca 1 130 mil. Kč, 895 mil. Kč v roce 2020), „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 489 mil. Kč, 549 mil. Kč v roce 2020).

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu tj. 510 z celkových 545 distributorů, 35 zbývajících prodává biopotraviny výhradě mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 83 % distributorů (tj. 451 z 545). Na českém trhu skončilo 73,2 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 3 276 mil. Kč (v roce 2020 šlo o hodnotu 2 861 mil. Kč a 76,5 %), viz Tab. 13.

Ze zjištěných údajů vyplývá, že došlo ke zvýšení objemu exportu také v absolutním vyjádření. Zatímco v roce 2020 bylo distributory exportováno zboží za cca 879 mil. Kč, v roce 2021 činila hodnota exportu cca 1 199 mil. Kč. Největší objem biopotravin byl v roce 2021 exportován do Německa, kam mířilo 39 % obratu exportu představující cca 470 mil. Kč, následovalo Slovensko (22 % a 265 mil. Kč) a ostatní země EU (17 % a 200 mil. Kč).

Tab. 13: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2021

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2021	2020
ČR	9	15	7	28	83	368	510	3 276 033	73,2	76,5
Slovensko	45	37	9	6	7	1	105	264 548	5,9	8,0
Německo	9	8	4	8	4	11	44	469 557	10,5	9,2
Rakousko	7	7	4	6	2	10	36	191 276	4,3	2,6
Polsko	13	7	1	0	0	0	21	63 646	1,4	1,5
Ostatní EU	14	12	8	3	2	3	42	200 110	4,5	2,0
Mimo EU	4	2	2	0	1	2	11	9 691	0,2	0,2
Celkem¹⁾								4 474 859	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)
Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

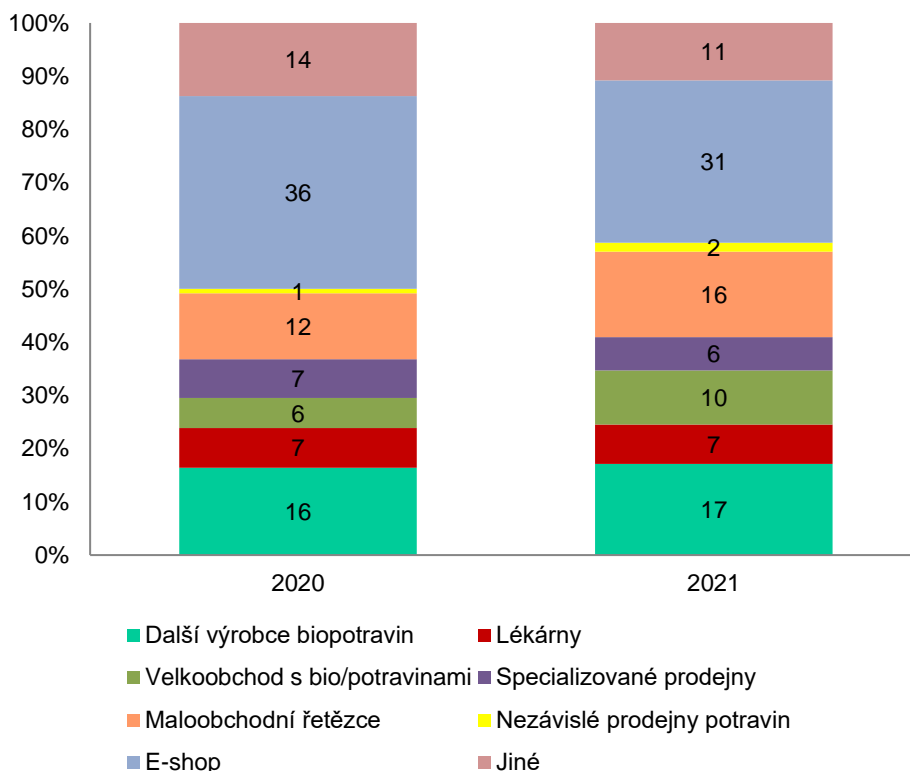
Stejně jako u výrobců byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obratu distributorů ve výši 3 146 mil. Kč²⁷ mířilo ke konečným spotřebitelům cca 72 % distribuce (2 273 mil. Kč), což při uvažované 30% obchodní marži²⁸, představuje cca 2 632 mil. Kč (tj. nárůst o 9 % proti 2 424 mil. Kč v roce 2020).

Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (31 %), další výrobce potravin (17 %), maloobchodní řetězce (16 %), velkoobchody (10 %), lékárny (7 %), specializované prodejny (6 %) a nezávislé prodejny (2 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (0,4 %), drogerii (4 %), přímý prodej (4 %), prodej přes gastronomická zařízení (3 %), činil 11 %²⁹, viz Obr. 10.

²⁷ Do obratu není zahrnut obrat za distribuci základních komodit.

²⁸ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

²⁹ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekorresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2020 a 2021

Pozn.: Prodej prostřednictvím e-shopů, který byl v minulosti graficky znázorňován v rámci ostatních distribučních cest, je nyní uveden odděleně. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2021 a 2022

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso je nejvíce prodáváno prostřednictvím e-shopů (73 %), přímého prodeje (7 %) a gastronomie (7 %). Masné výrobky jsou také prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (70 %) a specializovaných prodejen (9 %). Ovoce a zelenina je kromě maloobchodu (32 %) prodávána také přes další výrobce potravin (26 %) a e-shopy (19 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně dalším výrobcům biopotravin (50 %)³⁰ a e-shopů (22 %). Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím velkoobchodu (35 %) a e-shopů (29 %). Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (34 %), maloobchodu (18 %) a specializovaných prodejen (16 %). Potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny byly uplatňovány především prostřednictvím e-shopu (37 %), velkoobchodu (13 %), maloobchodu (12 %), lékáren (11 %) a drogérií (9 %). Mlýnské a škrobárenské výrobky jsou prodávány zejména přes e-shop (36 %) a prostřednictvím velkoobchodu (14 %). U olejů dominuje také prodej přes e-shop (28 %), dále lékárny (16 %) a prodej prostřednictvím dalších výrobců biopotravin (rovněž 16 %).

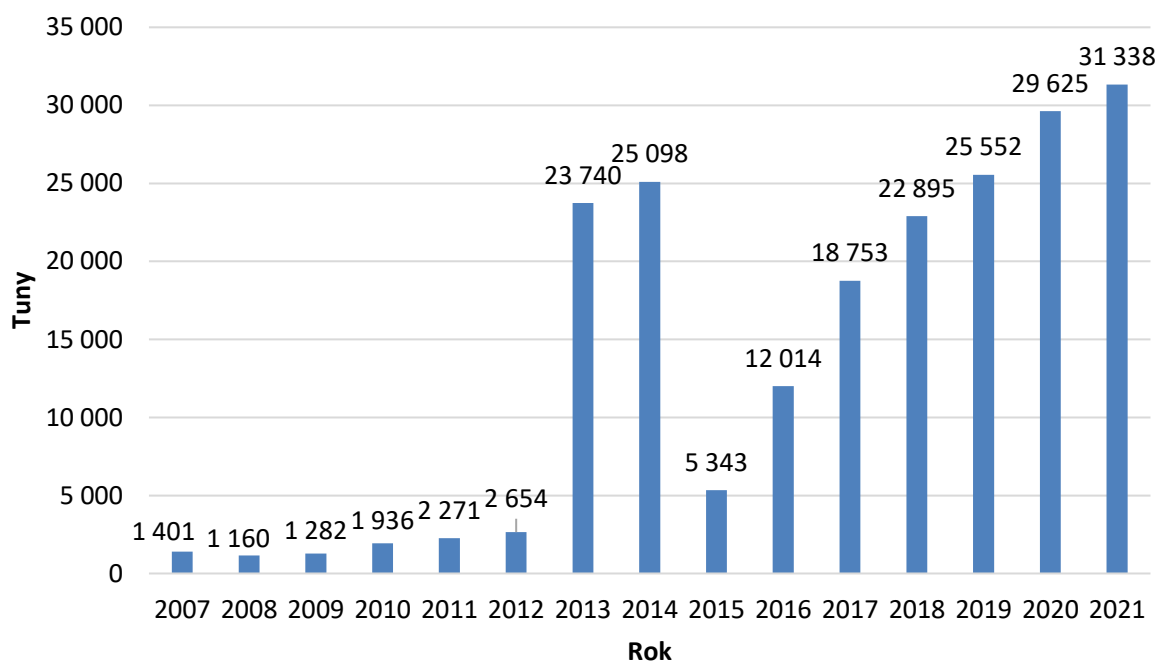
³⁰ Jedná se zejména o prodej mléka do mlékáren.

6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení uvádí specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních organizací, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Každý dovoz bioproduktů ze třetích zemí musí být předem nahlášen příslušné kontrolní organizaci a každý dovozce podléhá kontrolním opatřením – povinnost registrace v systému ekologického zemědělství (zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství). V rámci celních řízení je nutné produkty označené odkazy na ekologický způsob produkce deklarovat v celním prohlášení jako produkty „BIO“/„EKO“ a doložit potvrzení o kontrole (COI) vygenerované v systému TRACES NT a certifikát produktu, aby mohly být následně jako ekologické produkty uvedeny do volného oběhu.

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2007 až 2021. Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin dle třídění CPA a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy. Na Obr. 11 je zobrazen objem dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí. V roce 2021 se dovezlo cca 31 338 tun biopotravin, což je v porovnání s rokem 2020 nárůst o 5,8 %. Nejvíce biopotravin bylo dovezeno z Argentiny (8 111 tun), Kazachstánu (4 050 tun), Ruska (3 330 tun) a Ukrajiny (3 197 tun).

Obr. 11: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2021

Zdroj: 2007 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2022

Mezi třetí země, odkud jsou biopotraviny každoročně dováženy, patří Čína, Ekvádor, Filipíny, Indie, Japonsko, Kanada, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Turecko, Ukrajina a USA. Z některých států byly v minulých letech uskutečněny pouze jednorázové dovozy: Kambodža (2016), Ghana (2018). V roce 2019 byly uskutečněny jednorázové dovozy z Beninu, Etiopie, Hondurasu, Iráku, Mosambiku, Panamy,

Republiky Severní Makedonie a Rwandy. V roce 2021 se uskutečnil poprvé dovoz z Botswany, Kostariky a Velké Británie³¹. V následující tabulce (Tab. 14) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. V tabulce 15 jsou následně specifikovány typické biopotraviny dovezené z vybraných 25 států s největším dovozem v roce 2021.

Tab. 14: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2014-2021 (tuny)

Země	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Albánie	0,0	22,5	0,0	0,0	0,0	9,9	11,5	7,8	51,7
Alžírsko	0,0	0,0	6,2	0,0	0,0	38,3	20,7	22,8	88,0
Argentina	10,0	0,0	668,0	9 080,0	2 084,6	4 720,7	6 114,0	8 110,8	30 788,1
Austrálie	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,02	1,0
Ázerbájdžán	19,1	17,7	0,0	8,5	40,5	38,8	4,7	0,0	129,3
Bělorusko	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,5	40,5	0,0	101,01
Benin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	3,7
Bolívie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	4,5	0,0	0,0	4,7
Bosna a Hercegovina	2,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	15,0	22,4
Botswana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
Brazílie	0,0	1,2	48,0	0,0	0,2	79,3	36,6	1 498,5	1 663,9
Čína	253,4	345,5	484,5	313,7	365,5	239,6	405,8	260,3	2 668,2
Dominikánská republika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	194,8	0,0	6,2	201,0
Egypt	58,1	36,4	1,9	19,3	0,0	10,5	51,8	10,0	187,9
Ekvádor	2,8	4,4	6,3	46,0	15,8	254,7	37,8	18,8	386,5
Etiopie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	6,0
Filipíny	12 540,7	18,5	278,1	110,3	151,0	121,2	501,1	193,1	13 914,1
Ghana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Gruzie	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,4	1,0	2,2	4,5
Honduras	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	2,8
Chile	0,1	0,7	0,0	0,6	0,6	1,3	0,0	4,8	8,0
Indie	283,5	109,9	957,6	312,4	7 608,8	7 595,0	6 453,4	2 932,0	26 252,6
Indonésie	720,6	24,1	41,9	0,0	18,7	32,4	53,9	21,0	912,6
Irák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	5,0
Izrael	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,7	6,7	13,5	41,8
Japonsko	33,1	157,8	28,0	517,6	19,1	12,3	12,1	12,0	792,2
Jihoafrická republika	6,0	4,8	7,6	5,0	3,5	3,5	4,5	5,6	40,4
Kanada	53,7	66,9	96,5	68,3	167,4	235,1	165,9	173,6	1 027,4
Kambodža	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Kazachstán	0,0	0,0	0,0	924,0	1 999,9	2 755,5	3 587,7	4 049,9	13 317,0
Kolumbie	0,3	2,2	365,7	460,6	1 236,7	1 905,9	2 705,7	2 199,6	8 876,6
Korejská republika	0,0	0,0	17,5	1,4	22,4	11,2	1,2	2,4	56,1
Kostarika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Kosovo	10,9	51,3	103,1	0,0	159,2	139,9	0,0	0,0	464,5
Kuba	0,0	0,0	1 628,0	6 160,0	4 268,5	440,0	0,0	0,0	12 496,5
Laoská lidově	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	744,0	0,0	1 830,1	2 574,1

³¹ Velká Británie vystoupila z EU v roce 2020.

Země	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
demokratická republika									
Madagaskar	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	1,1
Maroko	0,0	0,0	0,2	0,1	1,7	26,3	4,9	7,3	40,5
Mexiko	1,0	11,7	0,8	1,0	70,7	222,4	59,4	42,0	409,0
Moldávie	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	38,5	1 248,3	1 022,0	2 368,9
Mosambik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	160,0	0,0	0,0	160,0
Nepál	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,4	0,2	1,1
Nový Zéland	1,8	0,3	1,4	44,0	3,8	4,1	4,2	1,9	61,5
Pákistán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	137,2	86,5	226,7
Panama	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	0,0	25,0
Paraguay	19,9	20,0	20,0	21,5	40,0	40,6	20,5	0,0	182,5
Peru	65,6	35,9	792,4	35,8	16,4	263,3	9,6	42,1	1 261,1
Republika Severní Makedonie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Ruská federace	0,0	0,3	52,4	283,4	389,2	1 022,9	2 103,0	3 330,3	7 181,5
Rwanda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Salvador	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Spojené Arabské Emiráty	0,1	0,0	0,0	14,9	0,0	15,0	12,0	83,6	125,5
Srbsko	0,0	0,0	20,0	75,2	60,1	63,9	89,3	46,1	354,6
Srí Lanka	556,8	210,0	109,2	56,8	117,3	203,3	435,0	291,0	1 979,4
Švýcarsko	2,1	1,2	1,0	0,7	1,3	0,0	0,0	0,0	6,3
Thajsko	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,0	22,2	38,7	486,9
Tchaj-wan	0,1	0,0	1,0	0,0	0,7	1,8	66,0	88,0	157,6
Tunisko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	1,0	3,6
Turecko	130,0	227,5	220,9	55,9	246,4	202,7	788,0	1 017,1	2 888,5
Uganda	0,0	4,3	58,1	24,2	41,9	19,2	0,5	26,0	174,3
Ukrajina	9 902,5	3 953,7	4 413,4	110,6	3 587,3	3 386,9	4 208,0	3 196,9	32 759,5
USA	2,2	8,9	1 558,4	1,1	17,8	75,4	110,1	118,2	1 892,1
Velká Británie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	284,4	284,4
Vietnam	0,0	0,0	17,3	0,0	77,4	80,1	89,6	124,1	388,6
Celkem¹⁾	25 098,0	5 343,1	12 014,4	18 753,3	22 895,3	25 552,3	29 624,9	31 338,2	170 623,6
Celkem zemí	30	28	37	30	36	56	40	46	X

Zdroj: 2013 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o., od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2022

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Tab. 15: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2021

Vybrané země	Typické biopotraviny
Argentina	třtinový cukr, popcorn, yerba maté
Brazílie	cukr, pražená káva, yerba maté
Čína	čaj, čočka, mungo fazole, goji, konjakové nudle a rýže, konopný olej, potravinové doplňky (chlorella, spirulina)
Filipíny	kokosová mouka, kokosový krém, kokosový olej
Indie	doplňky stravy (Amla, Amalaki, Amrita, Ashwagandha, Brahmi, chlorella, Kalmegh, Moringa, Shatavari, spirulina, Triphala, Tulsi), třtinový cukr, čaj, koření
Kanada	borůvkový, brusinkový a javorový sirup, doplňky stravy
Kazachstán	Iněná semínka
Kolumbie	cukr
Kostarika	třtinový cukr
Laoská lidově demokratická republika	čaj, třtinový cukr, třtinová melasa
Mexiko	agávní sirup, nopal prášek, sušený kokosový prášek
Moldavsko	Iněná a slunečnicová semínka, hrách
Pákistán	rýže, datle, datlová pasta, sezamová semínka
Peru	olej ze semen Sacha Inchi, čokoláda, kakaová pasta, kakaové máslo a prášek, quinoa, olivy, maca prášek
Ruská federace	rakytníkový olej, olej a mouka z piniových oříšků, jádra piniových oříšků, pohanka, Iněná semínka, řepkové semeno
Spojené Arabské Emiráty	datlový sirup, datlová pasta
Srbsko	jablečný ocet, mražené maliny, mražené jahodové pyré
Srí Lanka	kokosový olej, kokosové mléko, kokosový ocet, kokosové máslo, kokosová mouka, kokosová voda, rooibos, čaj, koření
Thajsko	kokosové maso, kokosové mléko, kokosová voda
Tchaj-wan	chlorella, černý čaj
Turecko	olej z třešňových, meruňkových, švestkových jader, bulgur, tahini, višňová šťáva, lískové ořechy, čočka, cizrna, rozinky, sušené meruňky, fíky, moruše
Ukrajina	březová šťáva, ovesné vločky, mražené jahody, maliny, ostružiny, borůvky, třešně, brusinky a plody černého bezu
USA	alkohol, čaj, potravinové doplňky (protein, zelený ječmen, chmelové pelety, prášek z řepy, borůvek, brusinek, mrkve)
Velká Británie	kokosový, slunečnicový, lněný, konopný a sezamový olej, ovesné mléko, pivo, kakaové boby, čaj, čokoláda, doplňky stravy, arašídové/mandlové/kešu máslo, tahini, javorový sirup, ovocné/bezlepkové/vícezrnné kaše, ovesné vločky
Vietnam	kokosové mléko, kokosová voda, sušený kokos, rýže

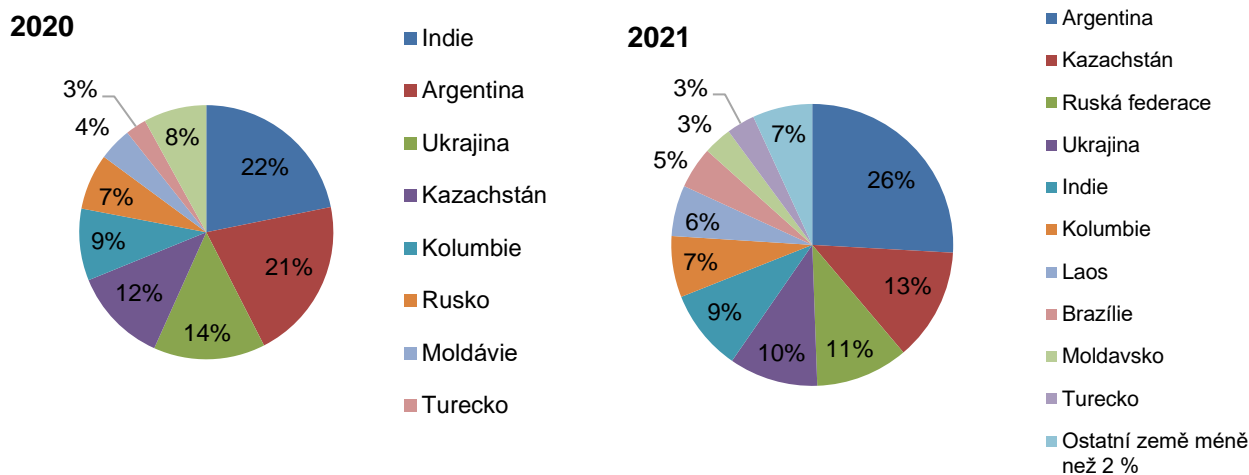
Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI

Jak je uvedeno v Tab. 14, byly v roce 2021 dovezeny biopotraviny ze 46 států. V následujícím grafu (Obr. 12) je zobrazena teritoriální struktura dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2020 a 2021.

V roce 2021 bylo nejvíce biopotravin dovezeno z Argentiny (8 111 tun), což představovalo 26 % z celkového dovozu biopotravin. Jednalo se především o dovoz třtinového cukru a popcornu. Mezi další významné dovozce patřil Kazachstán (4 050 tun; 13 %), Rusko (3 330 tun; 11 %), Ukrajina (3 197 tun; 10 %), Indie (2 932 tun; 9 %), Kolumbie (2 200 tun; 7 %), Laoská lidově demokratická republika (1 830 tun; 6 %), Brazílie (1 499 tun; 5 %), Moldavsko (1 022 tun; 3 %) a Turecko (1 017 tun;

3 %). Zbývajících 36 zemí, které vykazovaly nižší než 2% podíl na dovozu, zaujímaly v rámci společné kategorie 7% podíl.

Obr. 12: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2020 a 2021

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2021 a 2022

Importované biopotraviny rozdělené na základě klasifikace výrobků (CPA) pro roky 2010–2018 jsou uvedeny v tabulce 16. Od roku 2019 byly biopotraviny nově rozděleny dle systému TRACES NT, viz tab. 17.

V roce 2021 došlo celkově k nárůstu importu biopotravin ze třetích zemí o 1 713 tun. Největší objem dovozů byl stejně jako v roce 2020 uskutečněn v kategorii „Cukry a cukrovinky“. Objem dovozu v roce 2021 činil 16 739 tun. Dovozy v rámci této kategorie tvořily více jak polovinu všech importů do ČR, a to konkrétně 53 %. Nejvíce třtinového cukru se dovezlo z Argentiny (8 096 tun) a Indie (2 828 tun).

Druhý největší objem dovozu s podílem 25 % byl uskutečněn v kategorii „Olejnata semena a olejnata plody“, kterých se dovezlo 7 852 tun a v pořadí třetí největší objem dovozu (11 %) byl zaznamenán u kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ s objemem 3 407 tun. Obě tyto kategorie tvořily dohromady téměř 36 % všech dovozů ze třetích zemí. V rámci kategorie „Olejnata semena a olejnata plody“ se nejvíce dovezlo lněného semínka v množství 4 050 tun z Kazachstánu a 578 tun z Ruské federace. V rámci další kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ bylo do ČR nejvíce dováženo ovoce a ořechy z Ukrajiny v množství 2 718 tun. Jednalo se především o zmražené bobulovité ovoce.

Kategorii se čtvrtým nejvyšším podílem (4 %) představovala „Zelenina (nezpracovaná)“ (1 200 tun). V rámci této kategorie jsou dle systému TRACES NT zařazovány i luštěniny. Dovoz tak zahrnoval zejména dovoz cizrny a čočky z Turecka.

Kategorie „Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu“ představovala pouze 3% podíl (929 tun) z celkového objemu dovezených biopotravin. Zbylé kategorie dovezených bioproduktů byly, co se týká celkového podílu objemu, menší než 1 %.

Tab. 16: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny)

Kategorie	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	1199,6	1 477,7	2 014,8	11 096,7	10 101,0	4 078,5	3 629,6	501,8	4 165,9	18,2
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	198,5	434,6	146,4	244,2	1,1
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrobárenské výrobky	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	148,1	24,2	507,2	0,8	0,0
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	55,2	97,2	143,0	4,7	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní potravinářské výrobky	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	262,0	6 332,5	16 104,7	15 235,9	66,5
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	459,3	494,0	380,4	12 331,7	432,1	653,2	1 593,5	1 481,2	3 237,2	14,1
Nápoje	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	11,9	11,3	0,0
Celkem ²⁾	1953	2 378	2 815	23 740	25 097	5 343	12 014	18 753	22 895	100

¹⁾ Ve sledovaném období se neuskutečnil žádný dovoz v kategoriích CPA „Zpracování a konzervování masa výroba masných výrobků“, „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“ a „Výroba mléčných výrobků a zmrzliny“.

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: 2012 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION, s. r. o.) zpracoval: ÚZEI 2019

Tab. 17: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019, 2020 a 2021 (tuny)

Kategorie dle TRACES NT ¹⁾	2019	2020	2021	2021 (%)
Cukry a cukrovinky	15 634,6	15 232,2	16 739,0	53,41
Éterické oleje a rezinoidy	0,0	0,2	0,3	0,00
Kakaové boby a produkty z nich	97,4	28,0	34,5	0,11
Káva, čaj, mate a koření	56,6	45,8	76,9	0,25
Med	24,7	0,0	0,0	0,0
Mléko	0,0	0,2	118,4	0,38
Nápoje, lihoviny a ocet	116,7	117,7	234,1	0,75
Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu	1 052,6	535,5	928,7	2,96
Olejnata semena a olejnaté plody	3 785,4	6 688,7	7 852,0	25,06
Ostatní	0,0	9,2	4,0	0,01
Ovoce a ořechy (nezpracované)	3 671,0	4 366,1	3 407,4	10,87
Potravinové doplňky	154,3	368,2	260,3	0,83
Rostlinné produkty/ostatní	0,0	0,0	0,3	0,00
Šelak, gumy, pryskyřice	3,0	3,6	3,1	0,01
Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu	20,0	2,8	5,3	0,02
Zelenina (nezpracovaná)	230,1	1 326,8	1 199,8	3,83
Zpracované a konzervované produkty z ovoce, ořechů a zeleniny	531,1	497,3	168,5	0,54
Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	174,8	402,7	305,7	0,98
Celkem ²⁾	25 552,3	29 624,9	31 338,2	100,0

¹⁾ Od roku 2019 je rozdělení bioproduktů z dovozu tříděno dle kategorií v systému TRACES NT

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.
Zdroj: TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020, 2021 a 2022

Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými v systému REP k 31. 12. 2021 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po stagnaci trhu s biopotravinami v roce 2009 a 2010, došlo v roce 2020 již 10. rokem k růstu trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 6,15 mld. Kč a vzrostla meziročně o 3 %. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,6 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 585 Kč na obyvatele. V Evropě došlo k meziročnímu nárůstu prodeje biopotravin o necelých 5 %.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 345 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně poklesl na 184 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofarem) dosáhl 330 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 293 mil. Kč. Po přičtení exportu ve výši cca 4,07 mld. Kč pak celkový obrat realizovaný českými subjekty činil v roce 2021 přibližně 10,22 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (33 %, tj. 2,0 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím e-shopů (21 %, tj. 1,3 mld. Kč), drogerií (17 %, tj. 1 039 mil. Kč) a prodejen zdravé výživy a biopotravin (13 %, tj. 785 mil. Kč). Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty³², tvořil podíl biopotravin z dovozu 65 %.

Nekomerční propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací díky pravidelné podpoře ze strany Ministerstva zemědělství a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů. Mezi nejvýznamnější osvětové a informační aktivity na podporu biopotravin a EZ pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří: soutěž „Nejlepší biopotravina roku“ a ocenění „Nejlepší ekofarma roku“ vzniklé spojením dvou původních ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců a ocenění „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekofarmáře. Dále také prezentace na veletrzích a výstavách s oficiální účastí MZe (Biofach aj.). Měnit přístup veřejnosti k biopotravinám a ekologickému zemědělství se snaží dlouhodobě PRO-BIO LIGA. Pod novou značkou Lovíme.bio seznamuje veřejnost s principy EZ, zpřístupňuje kalendář bio akcí, provozuje mapu bioproducentů s přímým prodejem biopotravin, pořádá exkurze na ekofarmy, realizuje semináře a kurzy vaření z biopotravin, organizuje výroční pražský Biojarmark aj. Současně jsou MZe podporovány také výzkumné projekty – v roce 2021 bylo na výzkumné projekty se zaměřením na ekologické zemědělství poskytnuto 29,8 mil. Kč. K rozvoji ekologického zemědělství a výroby biopotravin přispěla v roce 2021 i pokračující podpora státu ve formě dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodové zvýhodnění pro výrobce biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020. MZe také každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství. V roce 2023 byl prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu vypsán tendr na poskytnutí marketingové a PR kampaně na podporu biopotravin a ekologického zemědělství, pro následující tři roky. Cílem je vytvořit komunikační kampaň přispívající ke zvýšení znalosti bio značek a zájmu o bio produkty mezi širokou veřejností. Na rámcovou dohodu s vítězem Fond vyčlenil 60 milionů korun.

Na závěr připojujeme poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří byli ochotni sdělit údaje či vyplnit dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěly k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

³² Viz pozn. p. č. 1, s. 7.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 18: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nededilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ – <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa>

Tab. 19: Hlavní kategorie biopotravin využitých v dotazníkovém šetření

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá / balená zelenina</i>
	<i>čerstvé / balené ovoce</i>
	<i>brambory (čerstvé i zpracované)</i>
	<i>zpracovaná / konzervovaná zelenina (bez brambor)</i>
	<i>zpracované / konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobárenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobárenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>potravinové doplňky (zelený ječmen, řasy, protein ...)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pivo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

	HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN
10	Zemědělské komodity
	<i>obiloviny</i>
	<i>luskoviny</i>
	<i>olejniny</i>
	<i>živá zvířata – skot</i>
	<i>živá zvířata - ostatní</i>
11	Jiné